

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRAFICA.

Monopoli dels adobs pera las terras á Sant Martí de Provensals.

Nostre particular amich l' enginyer D. Francisco Alesan, acaba de publicar un folletí referent als perjudicis que á Sant Martí de Provensals reporta la introducció del sistema inodoro pera la extracció de las letrinas, ab las condicions en que 's verifica desde fa pochs mesos.

En dita memoria, després de esposarse que si bé Sant Martin de Provensals, es poble de 26000 habitants, lo no esser compost de un sol centro ó casco de població, si no d' una munió de barriadas, tals com Poble Nou, Carretera de Mataró, Clot, Sagrera, Camp del Arpa, Fransa-xica, Casas-novas, Ciutat de la plata, etc., formant com petits pobles, fa que no s' hi pugan ni deguin aplicar certas prescripcions higiénicas propias d' una gran població ó capital de Provincia. En dit escrit se reconeix que Sant Martí de Provensals, es un poble molt industrial y agrícola á la vegada; que si la variada indústria allí establerta está á vanguardia de la indústria catalana, altre tant passa á sa agricultura, puig que apesar de son terreno sorrench y pobre, la facilitat del regadiu, la

activitat, la intel·ligència del agricultor y la baratura dels adobs (letrina) de que fins avuy podia disposar, habian fet desenvolupar un sistema de cultiu intens, que de mirall podia servir á moltes poblacions tingudes per eminentment agrícoles y entesas.

Actualment ab la *cuestió-letrinas* que allí se suscita, sembla que 's fereix de mort á sa florent agricultura, y se perjudican notablement los interessos de las classes totes, ja que desde 'l 23 de Febrer del corrent any no se permet, en aquell terme municipal, altre sistema mes que l' inodoro, pera la extracció de la letrina dels dipòsits de las casas ja 's trobin eixas en poblat, ja en despoblat, ja sigan casas aïlladas, ja sigan de masias, aplicantse 'l sistema inodoro en tots los casos, mediant certes condicions especials que poden reduhirse á tres.

1.ª Una sola societat es la encarregada dels serveys d'extracció de letrinas, sens que se li puga fer jamay la competència, puig cas que s' autorisés d' una companyia ó particular pera que també fes alguna extracció, tindrian lloch unas indemnizacions fabulosas.

2.ª Dita societat s' obliga á buidar los dipòsits de las casas, mediant *servey convingut*, essent ella la que únicamen podrà fixar lo preu, essent ella l' única compradora entre 'ls venedors de la letrina (bassa,) sent ella l' únic venedor entre 'ls compradors de la mateixa letrina, venint sempre los vehins obligats á encarregar á dita societat los serveys d' extracció de la letrina de sas casas, y

3.ª La duració de la contracta ó conveni, no es per deu ni vint anys, es per sempre més y en sa conseqüència, las ventatjes ó inconvenients qu' ella enclogui, han de durar fins á la fi del mon.

Si es cert quant acabém d'extractar de la referida memoria que tenim á la vista, cab preguntar: ¿Es possible que un Ajuntament fassi contractas tan perjudicials y se burli d' aquesta manera dels sagrats interessos dels propietaris, dels agricultors y de tots los vehins de la població?

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Datos sobre 'l cultiu de ramí en Motril.

Es tal l'interés ab que se vé estudiant y publicant, quant al cultiu d' aquesta nova planta tèxtil se refereix, y son tan dignes de tenirse en compte 'ls resultats que d' ella pot obtenir l' agricultor, que nos hem imposat lo deber moral de comunicar als lectors de L' ART DEL PAGÉS, todas las noticias que pugam adquirir relativas á dit assumpto.

Ab motiu de nostra estada y de retorn de las provincias andalussas, per causa dels terratremols, especialmente en las de Málaga y Granada, hem pogut informarnos prácticament y sobre 'l terreno de la plantació, que en la última de las citadas, vé fentse en la important població de Motril, qual terme, en sa inmensa majoria, está explotant la canya de sucre, desde alguns anys en aquesta part.

Aném á parlar, donchs, de la plantada que de ramí va ferse á Motril, en la primavera del any passat de mil vuyt cents vuitanta cinch, en terras de la propietat del ilustrat agricultor, Don Ricart Rojas y Cortés, situadas en la citada vega, quals terrenos fins allavors habian llevat canya de sucre, y que á partir d' aquella fetxa vé estudiant, millorant y engrandint aqueix conreu ab una fé y una perseverancia dignas d' aplaudiment.

En lo primer any, y á pesar de que tots los cálculs están basats en que nò se recull cap fruyt aprofitable, en aqueixa plantació se recolectaren uns *cuatre mil cinch cents kilógrams* de tronchs sechs per hectárea; en lo segon any, ó siga 'l próxim anterior uns *deu mil* kilos, essent aixís que lo pressupostat eran uns *set mil setcens* kilos; y en l' any actual á judicar per lo re-

colectat y cullita que deixàrem pendent, pujará lo producte de tronch sech en la plantada primera, á mes de *tretze mil* kilos per hectàrea, cuan en tottrigor no deuría passar de *onse mil* kilos.

En vista de tan satisfactoris resultats, diferents pagesos de Motril, estavan disposats á fer plantacions de ramí en la primavera d' aquest any; però hi hagué la desgracia de que la planta que remessaren d' Avinyó, procedent de la Societat «La Ramie Francaise,» arribá al port de Motril en estat de fermentació una part, en complerta putrefacció la demés y tota inútil pera sembrarla; per qual contratemp han tingut que aplassar sas plantacions fins l' any vinent, en que ab tota seguretat podrà ferlas, suposat que podrán assurtirse de las plantadas del Sr. Rojas Cortés, qui, segons informes, se troba disposat á facilitar la planta que se necessiti, de las de sa propietat, á fi de que tots los pagesos de aquell país, pugan probar y participar de las ventatjas d' aqueix cultiu, mes remunerador en aquella comarca que en cap altra per sas condicions climatològicas, y de felís oportunitat en la ocasió present, per la horrible crisis que atravessen los interessos sucres.

Los pagesos de Motril, que per las rahons indicadas están animats dels millors desitjos, esperavan ab verdadera ànsia, que se realisés lo projectat viatge que tenian anunciat fer aviat á dita zona los Srs. Mascort y Favier, ab l' objecte de posarse mútuament d' acort, y que en lo mes curt espay de temps, se procedeixi á la instalació d' una fàbrica despelladora de la tèxtil, á semblansa de las que donàrem compte, s' havia inaugurat á Torröella de Montgrí, en Setembre prop-passat, y portar un nou element de riquesa á aquell país, que com lo nostre, tant necessita avuy de la protecció dels governs y dels particulars, amants del progrés agrícola industrial.—T.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

La caparrosa contra 'l frare.— Temps enera aconsellarem la eficacia de la caparrosa verda (Sulfat de ferro) contra 'l frare de las fabas y pésols.

Com que arees ocasió bona pera practicarho dirém als pagesos que poden usar sens inconvenient aquesta dissolució á rahó d' un *dos per cent* dissolt en aygua ahont se posarán en remull las llevors ditas durant quatre ó cinch horas, després de lo que podrán sembrarse.

Remey contra la filoxera.—Demá, si Deu ho vol, una numerosa comissió composta de molts propietaris de vinyas del vehí poble de S. Andreu de Palomar junt ab lo Sr. Culléll, inventor del insecticida, anirán á examinar

lasprobas fetas ja temps en una vinya filoxerada propia de D. Jaume Cuxart situada en terrenos del Sr. Marqués de Castellvell en lo terme de dit poble. Del resultat ne donarém compte á nostres lectors.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Barcelona.—Ha continuat nostre mercat bastant encalmat, operantse no més que pera 'l consum.

Atmetllas.—Regular demanda, detallantse las d' Esperansa de 15 1/2 á 15 3/4 duros lo quintá y las de Mallorca de 12 1/2 á 12 3/4 id. id.

Avellanas.—Bastanta demanda, fentse de 26 á 27 pesetas los 46 k.

Anis.—Vendas regulars. Se fa 'l de la Manxa á 50 pessetas los 41'60 k. y 'l d' Andalusia á 42 id. id.

Aguardents.—Continúa encalmat l' ayguardent de canya per sa poca demanda: se cotisa 'l fort de 32 á 34 duros la pipa en dipósit y 'l fluix de 21 á 23 id. id. En los d' industria hi ha també molta calma, cotisantse las classes belgas de 58 á 59 duros los 516 litros ab envás al magatzém; alemanyas de 61 á 66 id. id, segons classe.

Dogas.—Regular consum, cotisantse las de Nova Orleans de 280 á 290 duros lo miler. Las de castanyer se detallan de 18 1/2 á 19 pessetas per botada.

Farinas.—Vendas regulars pera 'l consum, pero 'ls preus segueixen sens variació.

Cotisem fora portas:

Barcelona. Primera, de 14 1/2 á 15 1/2 pessetas los 41'60 kilos.—Id. Segona de 12 á 13 id. id.—Id. Tercera, de 6 1/4 á 11 id. id.—Id. Cuarta, de 4 3/4 á 5 3/4 id. id.—Castella, primera, de 14 1/2 á 15 1/2 id. id.—Aragó, primera, de 14 1/2 á 15 id. id.

Per corrons: Extrafina blanca, de 17 á 18 1/2 pessetas los 41'60 kilos.—Superfina blanca, de 16 1/2 á 17 1/4 id. id.—Primera id. de 14 á 15 1/2 id. id.—Superfina forsa de 17 á 17 1/2 id. id.—Primera id. de 14 3/4 á 15 1/4 id. id.

Grans.—Arrós.—Se detalla 'l de Valencia de 16 1/2 á 21 pessetas los 41'600 k.; extranjer de 15 á 16 id. id.

Blat.—Durant la setmana havém tingut diferents arribos puig han arribat dos cárrechs procedents de Bourgas y un de Jenickek venut tot á la vela: també ha arribat un vapor de Brayla ab blat del Danubi. Las vendas en disponible son regulars faltant las clases blancas. Los preus fermes.

Cotisém:

Candeal Castella, de 16 1/4 á 16 1/2 pessetas los 54'800 kilos.—Irka Berdianska, á 15 1/2 ptas. los 55k.—Id. Nicolayeff, de 14 1/2 á 14 5/8 id. id.—Blanch Estats-Units, á 15 1/2 id. id.—Blanch California, 15 1/2 á 15 3/4 id. id.—Sevilla fort, de 15 á 17 los 70 litros.

Blat de moro.—Se cotisa 'l Mazagán de 8 1/2 á 8 3/4 pessetas los 70 litros: Brayla de 8 1/2 á 8 7/8 id. id.; Poti de 8 1/4 á 8 1/2 id. id.; Cincinnati de 10 á 10 1/4 id.

Bessas.—Se detallan las de Sevilla de 13 1/4 á 13 1/2 pessetas los 70 litros; Sagarra de 13 1/2 á 13 3/4 id. id.; Navarra á 14 1/4 id. id.

Escayola.—Se detalla la de Sevilla de 17 á 17 1/2 pessetas los 70 litros; extranjera de 15 1/2 á 16 1/2 id. id.

Fabas.—Demanda poch activa. Se detallan las de Andalusia de 10 á 10 1/4 pessetas los 70 litros; Smyrna de 9 1/2 á 9 3/4 id. id.; Italia á 10 id. id.

Fabons.—Se detallan los de Andalucía de 10 1/4 á 10 1/2 pesetas los 70 litros; extrangers de 10 á 10 1/2 id. id.

Mill.—Se detalla l' extranger de 7 1/2 á 10 pesetas los 70 litros.

Garrofas.—Se detallan las de Vinaró de 5 á 5 1/8 pesetas los 41'60 k.; Ibiza de 4 1/2 á 4 5/8 id. id.; Portugal á 6 id. id.; Mallorca de 4 1/2 á 4 5/8 id. id. C hipre á 6 idem idem. Vendas regulars en las del país; del extranger poca demanda á causa de son alt preu.

Monjetas.—Se detallan las de Valencia de 15 1/4 á 15 1/2 pesetas los 70 litros; Comarca de 14 1/2 á 15 id. id.; Brayla de 10 á 11 1/2 id. id.; Galats á 13 id.

Ordi.—Se cotisa l' extranger de 6 7/8 á 7 pesetas los 70 litros; comarca de 7 á 7 1/4 idem idem. Ha arribat un vapor de Berdianska ab ordi venut á la vela.

Segó.—Se cotisa de 2 á 2 1/2 pesetas la cuartera á curull; sagonet de 1 7/8 á 2 1/4 idem idem; prims de 2 á 2 1/2 id. id.; extranger de 7/8 á 1 3/8 id. id.

Sigrons.—Se detallan los de Andalucía de 19 á 34 pesetas los 70 litros; Mazagán de 19 1/2 á 20 id. id.; id. petits de 11 á 11 1/2 id. id.

Oli de Olivas.—Poca demanda. Se cotisa 'l de Tortosa de 18 3/4 á 20 pesetas los 115 k. fora portas, segons classe; Ampurdá de 18 á 19 id. id.

Batea.—La present cullita aquí y á Gandesa han donat millors resultats dels que s' esperavan, puix los mostes han arribat á 15, 16 y fins á 17 graus. Las operaciones dels rahims, no han sobrepujat á 25,000 arrobas, quedant los cellers plens de vins á quals mellors en color y calitat.

La Bisbal. (Ampurdá).—Blat, á 15 ptas. cuartera de 80 litros.—Ordi, á 8'50 ptas.—Fabas, á 11 ptas.—Blat de moro, á 10 ptas.—Mill, á 12.—Panis, á 11.—Monjetas, á 15.

Lleyda.—Lo mercat encalmat de desde fa ja molt temps. Los grans están al mateix preu, encare que las novas de nous arribos al port de Tarragona, no poden afavorirla. Los tossinos han suferit també una baixa.

Reus.—A causa del temps plujós, lo mercat d' aquesta setmana, s' ha vist poch concorregut de forasters.

L' admetlla «esperanza», classe superior, se pagá de 14 á 14 y 1/2 duros, y de 13 á 13 y 1/2 la regular; la «comuna», de 11 y 1/4 á 11 y 1/2 id. lo quintá de 41'60 kilos; la «mollar» se 'n feu alguna partida á 8 y 1/2 id. lo sach de 50'40 kilos.

L' avellana segueix tenint poca demanda, y las pocas operaciones que s' han fet han sigut de 26 y 27 pesetas, los 58'40 kilos.

L' oli fi de Reus se paga de 16 á 16 y 1/2 rals lo quartá; lo nou de 13 y 1/2 á 14 id. en la prempsa; lo de arrieria llampant á 12 rals y 'l fluix de 11 á 11 y 1/4 id.

En vins y mistelas casi no s' ha fet cap operació.

En esperits, s' han fet algunas ventas de 66 á 70 duros, segons classe, los 35 graus 68 cortés.

Valls.—Los preus de las principales mercaderias qu' han concorregut en los mercats de la present setmana son los següents:

Vi negre, de la Comarca, classe superior, de 23 á 24 pessetas carga; id. blanch, de 16 á 18 id.

Oli d' oliva, de 12 á 14 1/2 rals lo quartá.

Blat d' Aragó, de 14 á 15 50 pessetas quartera; ordi, de 7 75 á 8 id; fabolins á 10 id.; garrofas á 6 50 id lo quintá.

Vich.—Xexa, á 13'50 ptas. quartera.—Forment, á 12'15.—Mestall, á 10'50.—Ségol, á 10.—Ordi, á 7.—Cibada, á 6.—Espelta, á 5.—Blat de moro, á 9'50.—Fajol, á 10.—Fabas, á 10'75.—Llegum, á 10'50.—Fasols, á 12'50.—Mill, á 12.—Ciurons, á 14.

Vilafranca del Panadés.—Vi pera embarcar, de 110 á 120 rls. carga.—Id. blanch, de 80 á 84.—Id. pera taberna, de 80 á 84.—Id. pera cremar, de 28 á 30.—Anisats de 30°, de 960 á 1100 rls. jerezana.—Esperit de 35°, de 1300 á 1340.—Id. de brisa, de 1000 á 1040.—Farina de 1ª classe, de 64 á 70 rls. quintá.—Id. de 2ª classe, de 48 á 50.—Id. de 3ª, de 42 á 46.—Blat, de 64 á 68 rls. quartera.—Ordi, de 28 á 30.—Blat de moro, de 36 á 40.—Fabons, de 40 á 46.

BESTIAR.

Fransa.—En bestiar tampoch se treballa ab la animació que en aquest ram 'ls precisa, donchs que lo negoci de bestiar en Fransa está passant una crisi desconsoladora.

Italia.—Tampoch en Italia, lo bestiar obté una venda regular. Los negociants se queixan del baix preu en que las carns han arribat, y alguns criadors, diuen que no podrán resistir en las actuals condicions del mercat.

CEREALS.

Espanya.—Los mercats de grans, encalmats, los preus se sostenen fermes, sensa tendència d' alsa ni baixa.

Fransa.—Los mercats de cereals no ofereixen novetat digne de mencionar-se.

OLIS.

Espanya.—En olis se treballa poch, los preus se sostenen, haventhi tendència al alsa. La cullita d' oliva, fora d' Andalucia, no presenta molt bon aspecte.

Fransa.—Res de nou pot dirse sobre la producció oliera de la vèhina República, seguint los preus de la mateixa manera.

Italia.—Alguna animació ha adquirit lo mercat d' olis, y se ha iniciat una petita alsa en sos preus. Alsa que no se sab si durará, però que no té

motiu de ser passatjera, suposat que la cullita d'aquet caldo no promet, en general, ser de las mes grossas.

VINS

Espanya.—Terminada la recolecció del rahim, pot dirse en tota la nació, la cullita ja 's calcula, en general, bona en quantitat, exceptuant d'algunes provincies, en las que lo resultat no ha sigut satisfactori.

La qualitat del vi, no respon en alguns punts a lo que 'l rahim prometia, y aixó, segons la opinió d'intelligents enólechs, consisteix únicament, en la perjudicial influencia que l' *mildiu* causa en la vinificació.

No es regla general la que deixém escrita, sino excepcions, donchs que la cullita, pot considerarse com bona en qualitat y quantitat en Espanya.

La campanya en vins nous s'ha iniciat ab molt bons auspicis y si las exigencias dels culliters, no fan fugir al comprador promet ser molt animada y bona la venda dels caldos, principalment, ahont la qualitat de la cullita es bona.

De moltes provincies, hi ha notícies, de no haver conegut fins ara, cap any, en que hi haja hagut tan considerable demanda de rahims ab destí al estranjer.

S'han realisat també bastantes tranzaccions en mostos fentse mes vendas de las que se desitjaven, per escassejar molts propietaris de diner y de botám; d'aquí que molts han venut los rahims per necessitat.

Fransa.—Lo período actual en lo mercat francès vinícola, es lo de las mostrars; aquet període es de lo mes important pera la inauguració de la nova campanya vinícola.

En efecte, en vista de las mostrars que de per tot arreu se reben, forma lo comer sa composició de lloch, pera establir sas correspondencias mercantils. Dels paissos productors aixis que se han aclarit los vins, remetan las mostrars a las casas comercials de crèdit, pera donar á conèixer la producció, objecte important pera las tranzaccions vinícoles.

Per aixó los propietaris se apresuran á remetre las mostrars, pera que una vegada conegudas las classes, comensin las contractacions.

Las arribadas de vins novells se colocalen bé, y son apreciats prometents una campanya mes activa que la del any prop-passat.

Lo comer no obstant no está decidit, y tardará algun temps en assegurar-se la marxa dels negocis, fins veure per lo menos, la conveniencia que ofereixen los diferents mercats productors.

Italia.—Encara que no ha arribat lo període decidit de las contractacions, se comensa la campanya vinícola ab bastanta animació, y se donan pressa los propietaris á enviar sas mostrars als mercats estranjers, a las plassas de consum ahont pogan obrirse mercats pera sos vins.